

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ОРГАНІЗАЦІЯ УПРАВЛІННЯ В ЕКОЛОГІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ»

Ступінь освіти	бакалавр
Освітньо-професійна програма	«Технології захисту навколишнього середовища» 2024 року вступу
Тривалість викладання	4-й семестр, 7;8 чверті
Заняття:	весняний семестр
лекції:	2 години
семінарські заняття:	1 година
Мова викладання	українська

Кафедра, що викладає

Екології та технологій захисту навколишнього середовища

Викладачі:

Кулікова Дар'я Володимирівна
доцент, канд. техн. наук

Персональна сторінка

<https://ecology.nmu.org.ua/ua/Personal/Kulikova.php>

E-mail:

kulikova.d.v@nmu.one

Рудченко Андрій Геннадійович
старший викладач

Персональна сторінка

<http://ecology.nmu.org.ua/ua/Personal/Rudchenko.php>

E-mail:

rudchenko.a.g.@nmu.one

1. Анотація до курсу

Необхідність вивчення дисципліни «Організація управління в екологічній діяльності» здобувачами освіти можна пояснити тим, що сучасний фахівець має володіти основними методами управління в галузі екології будь-якого об'єкта господарської діяльності на державному, громадському та корпоративному рівнях.

2. Мета курсу

Мета дисципліни – формування у майбутніх фахівців теоретичних знань і практичних навичок щодо ефективної організації системи управління в природоохоронній сфері з урахуванням досягнень науково-технічного прогресу та міжнародного досвіду, а також усвідомлення нерозривної єдності успішної професійної діяльності з обов'язковим дотриманням усіх вимог стандартизованих методик і відповідних нормативно-правових документів.

3. Результати навчання

- Знати основні поняття та рівні управління природоохоронною діяльністю;
- Знати стратегічні напрями державної політики в природоохоронній галузі та основні заходи щодо її реалізації;
- Знати основи екологічної політики на різних рівнях управління;
- Знати основні принципи управління природоохоронною діяльністю;
- Вміти застосовувати науково-обґрунтовані технічні та організаційні заходи щодо зменшення негативного впливу промисловості на довкілля;
- Знати головні функції та засади громадського природоохоронного контролю та нагляду;
- Знати функції та задачі органів екологічного управління та нагляду;
- Знати функції екологічного управління на підприємствах;
- Аналізувати стан системи екологічного менеджменту на підприємствах, в організаціях, установах, використовуючи знання законодавчих, нормативно-правових актів, національних і міжнародних стандартів.

4. Структура курсу

ЛЕКЦІЇ

1. Природоохоронна діяльність: загальні поняття

Сутність природоохоронної діяльності та заходів

Організаційне забезпечення управління природоохоронною діяльністю

Організація та управління природоохоронною діяльністю

2. Управління природоохоронною діяльністю

Принципи управління природоохоронною діяльністю

Функції управління у природоохоронній сфері

Методи управління природоохоронною діяльністю

Екологічна політика та її реалізація в Україні

3. Система управління природоохоронною діяльністю в Україні

Державне екологічне управління

Органи екологічного управління та нагляду

Громадський контроль та громадські рухи

4. Корпоративне екологічне управління

Система корпоративного екологічного управління та вимоги стандартів щодо системи екологічного управління

Міжнародні стандарти систем екологічного менеджменту на підприємствах та компаніях ISO 14000

Спеціальні функції корпоративного екологічного управління

5. Міжнародне співробітництво в галузі охорони довкілля Міжнародні об'єкти охорони навколишнього природного середовища

Основні принципи міжнародного екологічного співробітництва

Основні міжнародні організації в екологічній галузі

Функції та задачі міжнародних екологічних органів

Міжнародний громадський екологічний рух та екологічні фонди

СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ

1. Законодавство в системі управління екологічною діяльністю

2. Громадські організації та рухи в галузі охорони довкілля

3. Адміністративна реформа управління в сфері охорони природи та раціонального природокористування

4. Корпоративне управління якістю навколишнього середовища

5. Міжнародне співробітництво в екологічній галузі

5. Технічне обладнання та/або програмне забезпечення*

Активованій акаунт університетської пошти (student.i.p.@nmu.one) на Офіс365.

Використовуються інструментальна база кафедри екології та технологій захисту навколишнього середовища, а також комп'ютерне та мультимедійне обладнання. Дистанційна платформа Moodle, MS Office Teams.

6. Система оцінювання та вимоги

6.1. Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення курсу оцінюватимуться за шкалою, що наведена нижче:

Рейтингова шкала	Інституційна шкала
90 – 100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

6.2. Здобувачі вищої освіти можуть отримати **підсумкову оцінку** з навчальної дисципліни на підставі поточного оцінювання знань за умови, якщо набрана кількість балів з поточного опитування та самостійної роботи складатиме не менше 60 балів.

Максимальне оцінювання:

Теоретична частина	Практична частина		Разом
	При своєчасному складанні	При несвоєчасному складанні	
60	40	30	100

Теоретична частина оцінюється за результатами опитування.

Практична частина оцінюється за якістю виконання індивідуальних завдань по кожному семінару.

6.3. Критерії оцінювання теоретичної частини

Відкриті запитання оцінюються шляхом співставлення з еталонними відповідями. За кожне питання здобувач отримує **12 балів (разом 60 балів)**.

6.4. Критерії оцінювання семінарських занять

Семінарське індивідуальне завдання видається викладачем відповідно журналу обліку здобувачів за варіантами.

Семінарські роботи виконуються самостійно, а під час семінарських занять – презентація результатів окремих завдань. Вона оцінюється в межах 100 балів відповідно до Загальних критеріїв досягнення результатів навчання для 6-го кваліфікаційного рівня за НРК (бакалавр)» (див. «Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти Національного технічного університету «Дніпровська політехніка») із подальшим перерахунком відповідно до розподілу балів за окремими темами та завданнями. При несвоєчасному виконанні семінарської роботи оцінка знижується вдвічі. У сумі за практичну частину курсу при поточному оцінюванні отримується максимум 40 балів.

6.5 Критерії оцінювання підсумкової роботи

У випадку якщо здобувач вищої освіти за поточною успішністю отримав менше 60 балів та/або прагне поліпшити оцінку, проводиться підсумкове оцінювання (іспит) під час сесії.

Іспит проводиться у вигляді комплексної контрольної роботи, яка включає запитання з теоретичної та практичної частини курсу. Білет складається з 5 запитань (одне із кожної лекційної теми), за кожне максимально 12 балів (разом 60 балів) та 4 завдання з практичної частини, кожне з запитань оцінюється максимум у 10 балів (разом 40 балів).

Отримані бали за теоретичну та практичну частини додаються і є підсумковою оцінкою за вивчення навчальної дисципліни. Максимально за підсумковою роботою здобувач вищої освіти може набрати 100 балів.

7. Політика курсу

7.1. Політика щодо академічної доброчесності

Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням "Положення про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному технічному університеті "Дніпровська політехніка". <http://surl.li/alvis>.

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

7.2. Комунікаційна політика

Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану університетську пошту.

Усі письмові запитання до викладачів стосовно курсу мають надсилатися на університетську електронну пошту.

7.3. Політика щодо перескладання

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

7.4 Політика щодо оскарження оцінювання

Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням його знань він може опротестувати виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

7.5. Відвідування занять

Для здобувачів вищої освіти денної форми відвідування занять є обов'язковим. Поважними причинами для неявки на заняття є хвороба, участь в університетських заходах, академічна мобільність, які необхідно підтверджувати документами. Про відсутність на занятті та причини відсутності здобувач вищої освіти має повідомити викладача або особисто, або через старосту.

За об'єктивних причин (наприклад, міжнародна мобільність) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням з керівником курсу.

7.6. Участь в анкетуванні

Наприкінці вивчення курсу та перед початком сесії здобувача вищої освіти буде запропоновано анонімно заповнити електронні анкети (Microsoft Forms Office 365), які буде розіслано на ваші університетські поштові скриньки. Заповнення анкет є важливою складовою вашої навчальної активності, що дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати ваші пропозиції стосовно покращення змісту навчальної дисципліни «ОРГАНІЗАЦІЯ УПРАВЛІННЯ В ЕКОЛОГІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ».

8 Рекомендовані джерела інформації

1. Система екологічного управління: конспект лекцій. Одеса, Одеський державний екологічний університет, 2020. 103 с.
2. ДСТУ ISO 14001:2015 (ISO 14001:2015, IDT). Системи екологічного управління. Вимоги та настанови щодо застосування. Видання офіційне. – Київ: ДП «УкрНДНЦ», 2016.
3. Екологічна модернізація в системі природно–техногенної та екологічної безпеки / [М.А. Хвесик, А.В. Степаненко, Г.О. Обиход та інш.]; д.е.н., проф., акад. НААН України М.А. Хвесика. – К.: Державна установа «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України», 2016.– 455 с.
4. Організація управління в екологічній діяльності [Електронний ресурс]: методичні рекомендації до проведення семінарських занять для здобувачів ступеня бакалавра освітньо-професійної програми «Технології захисту навколишнього середовища» спеціальності 183 Технології захисту навколишнього середовища / уклад.: Д.В. Кулікова, А.Г. Рудченко; М-во освіти і науки України, Нац. техн. ун-т «Дніпровська політехніка». – Дніпро : НТУ «ДП», 2024. – 14 с.
5. Kulikova D.V. Development of a resource-saving technology for integrated processing of highly mineralized mine water in the enterprises of the Kryvyi Rih iron ore basin. Екологічні науки. Вип. 5(44). 2022. С. 158-162. <https://doi.org/10/32846/2306-9716/2022.eco.5-44.23>

Додаткова:

1 Конституція України [Електронний ресурс]: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96–ВР // Відом. Верхов. Ради України. – 1996. – № 30. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

2 Про охорону навколишнього природного середовища [Електронний ресурс]: Закон України № 1264–ХІІ від 25.06.1991 – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>

3 Конвенція про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля (Орхуська Конвенція); Ратифіковано Законом України N 832–XIV (832–14) від 06.07.99 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_015

4 Декларація Ріо–де–Жанейро щодо навколишнього середовища та розвитку [Електронний ресурс] : міжнародний документ від 14.06.1992 . – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_455

5 Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики [Електронний ресурс]: Постанова КМУ №996 від 03.11.2019 р. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996–2010–%D0%BF145>

6 Положення про Громадську раду при Міністерстві екології та природних ресурсів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://old.menr.gov.ua/index.php/public/rada/647–polozhennia–pro–hromadsku–radu–pry–ministerstvi–ekolohii–ta–pryrodnykh–resursiv–ukrainy>

7 Про схвалення Концепції реформування системи державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища [Електронний ресурс]: розпорядження КМУ №616–р від 31 травня 2017 р. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/616–2017–%D1%80>

8 Хартія підприємницької діяльності в інтересах сталого розвитку. Принципи природоохоронної політики [Електронний ресурс]: Міжнародна торгівельна палата, ICC Business Charter for Sustainable Development – Режим доступу: https://www.iisd.org/business/tools/principles_icc.aspx

Інформаційні ресурси

1. <http://zakon.rada.gov.ua> Офіційний сайт Верховної Ради України
2. <http://www.mon.gov.ua> Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України
3. <https://mepr.gov.ua> Офіційний сайт Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України
4. Репозиторій НТУ «Дніпровська політехніка» [електронний ресурс], режим доступу: <http://ir.nmu.org.ua/>